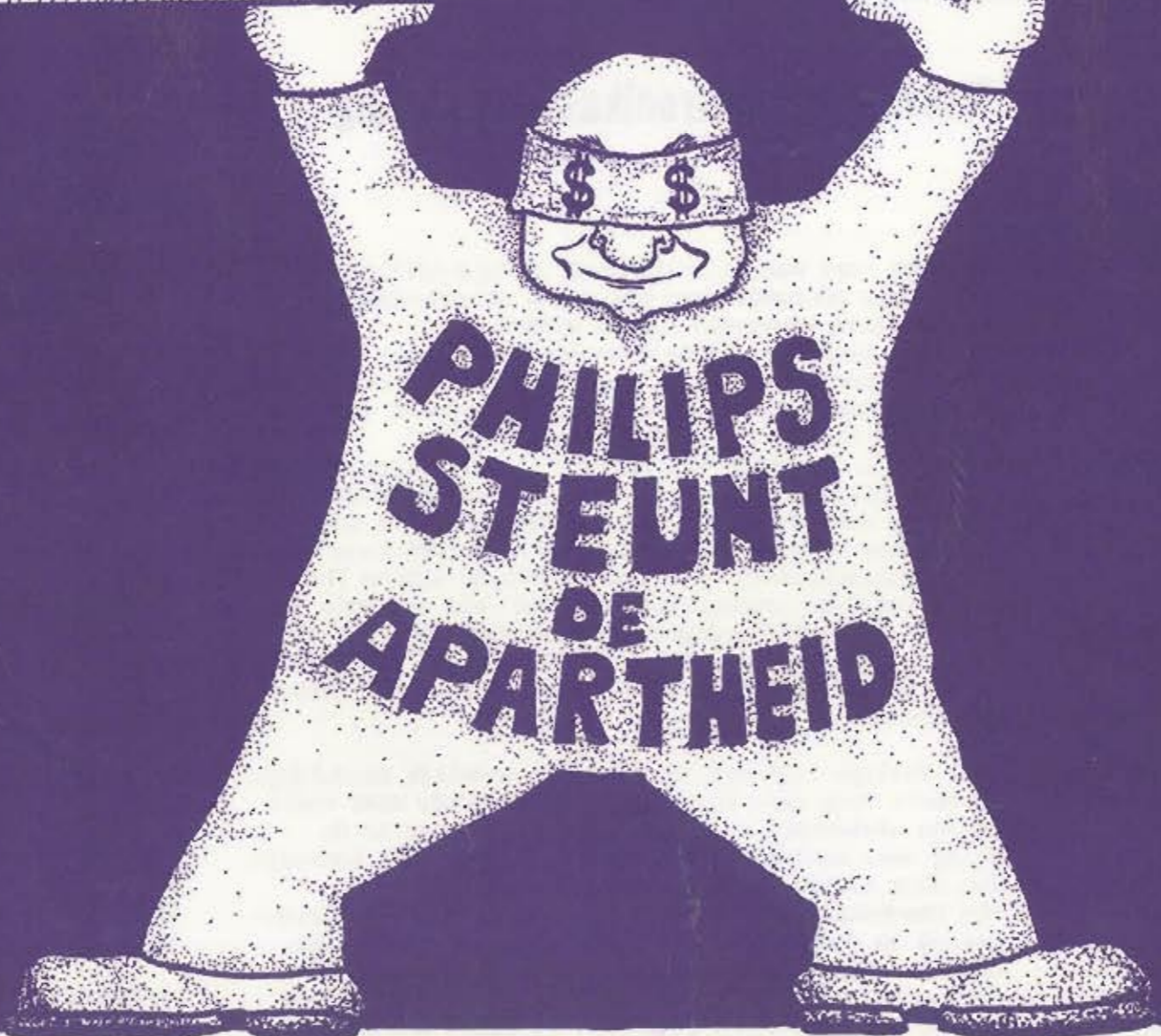
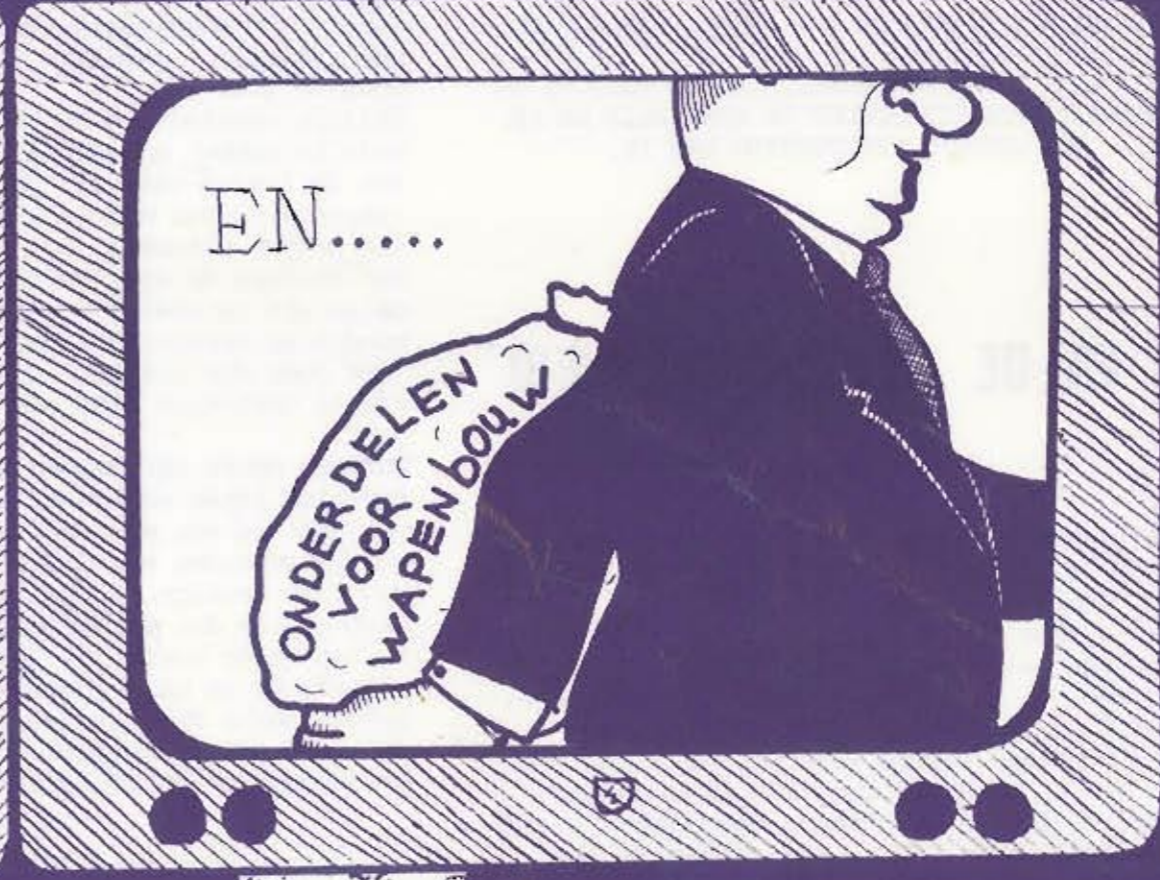

APARTHEID

STEUN DE ANTI-APARTHEIDSBEWEGING!

verlichting

van **AL 2446**
RN 3824

apartheid

DE TAAL DIE WIJ SPREKEN KENT WEINIG WOORDEN, DIE OVERAL VERSTAAN WORDEN EN OVERAL HETZELFDE BETEKENEN. APARTHEID IS EEN VAN DIE WEINIGE WOORDEN. BEHALVE VOOR EEN AANTAL FANATICI STAAT DE BETEKENIS VOOR IEDEREEN WEL VAST. APARTHEID IS ONRECHT. MEN WEEF OF KAN WETEN DAT IN ZUID-AFRIKA, DE BROEDPLAATS VAN APARTHEID, EEN BLANKE GEMIDDELD 16 KEER ZOVEEL VERDIENT ALS EEN ZWARTE EN DAT DIT VERSCHIL ALLEEN MAAR GROTER WORDT. MEN WEEF OF KAN WETEN DAT IN ZUID-AFRIKA DE GEKLEURDE BEVOLKING LEEFT IN EEN TOESTAND VAN ABSOLUTE ARMOEDE EN DAT DE ZUIDAFRIKAANSE OVERHEID EROVER WAAKT DAT DIT ZO BLIJFT. MEN WEEF OF KAN WETEN DAT IN ZUID-AFRIKA DE GEKLEURDE BEVOLKING GEEN RECHTEN BEZIT, NIET OP GROND, NIET OP WERK, NIET OP EEN LEVEN. HET IS WAAR, DAT DE ZUIDAFRIKAANSE STAAT AAN HAAR BURGERS BEPAALDE RECHTEN TOEKENT. HET IS OOK WAAR, DAT DE ZUIDAFRIKAANSE STAAT DE GEKLEURDE BEVOLKING NIET ERKENT ALS HAAR BURGERS, DUS OOK DE ERAAN VASTZITTELENDE RECHTEN NIET ERKENT. MEN WEEF OF KAN WETEN DAT IN ZUID-AFRIKA GEEN VRIJLE VAKVERENIGING BESTAAT. ALLEEN BLANKEN BEZITTEN HET RECHT OM TE STAKEN. DIT IS EEN VAN DE ONTELBARE MIDDELEN OM DE LONEN EN DAARMEET DE LEVENSKANSSEN VAN DE GEKLEURDE BEVOLKING OP EEN MINIMUM TE HOUDEN EN VERDEELDHEID TE ZAAIEN. MEN WEEF OF KAN WETEN DAT HET BEDRIJFSLEVEN IN ZUIDAFRIKA DEZE VORMEN VAN ONRECHT AKTIEF EN PASSIEF ONDERSTEUNT EN ERVAN PROFITEERT. DIT GELDT OOK VOOR DE NEDERLANDSE BEDRIJVEN MET VESTIGINGEN IN ZUID-AFRIKA, ZOALS PHILIPS. MEN DIENF TE WETEN DAT HET SPEL DAT PHILIPS IN ZUIDAFRIKA SPEELT GELIJK STAAT AAN EEN TOTALE MINACHTING VAN DE GEKLEURDE BEVOLKING. MEN DIENF TE WETEN DAT HET KONTRAKT TUSSEN PHILIPS EN DE ZUIDAFRIKAANSE OVERHEID STEUNT OP APARTHEID EN ER TE GELIJKERTIJD EEN VERDERE VERSTERKING VAN IS.

PHILIPS EN DE WERKGELEGENHEID

Elk zichzelf respekterend bedrijf leeft in de rustgevende overtuiging een bijdrage te leveren aan de werkgelegenheid. Somsigen echter willen meer. Zo heeft Philips aan het geduldige papier toevrouw te streven naar "continuïteit van de werkgelegenheid." Je zou ook kunnen zeggen dat aan de meeste produkten enige arbeid is besteed en dat continue productie dus continue arbeid vereist. Een fraai inzicht, maar het is toch nog iets anders dan kontinuïteit van werkgelegenheid. Immers, uiteindelijk wil Philips geen gloeilampen maken, maar winst. En het is de kontinuïteit van de winst, die de kontinuïteit van de werkgelegenheid bepaalt - niet omgekeerd. Het is een eenvoudige zaak plaatsen aan te wijzen waar die kontinuïteit van werkgelegenheid grondig is verstoord en waar Philips ook niet of niet meer aanwezig is. Het is nog eenvoudiger aan te tonen dat Philips zijn licht graag opsteekt in landen waar de kontinuïteit van de winst gegarandeerd is, ongeacht de gevolgen voor kontinuïteit van bestaansgelegenheid voor de bevolking in die landen. Zuid-Afrika bijvoorbeeld.....

INVESTEREN IN APARTHEID

De zelfrechtvaardiging van de ondernemer bezit enigszins het karakter van een kameleon. Verontrust door hardnekkig opduikende werkloosheidscijfers en ontslagen, wordt de idee van de kontinuïteit van de werkgelegenheid opgepoetst. Zoiets gaat dan onder het motto dat op de lange duur de werkgelegenheid het meest gebaat is bij enkele ontslagen nu, een reorganisatie hier en daar enz. De vraag is alleen: over wiens lange duur wordt dan gesproken? Verandert de situatie zo ook de kleur van de zelfrechtvaardiging. Neem Apartheid. Philips weet wel dat Apartheid een smerige zaak is, maar Philips weet ook dat het goed betaalt. Hoe nu het een met het ander te verzoenen, dat is een opgave die Philips, één van ongeveer vijftig Nederlandse bedrijven met een vestiging in Zuid-Afrika, zich stelt.

Het antwoord van de ondernemer is natuurlijk dat er "eigenlijk" helemaal geen probleem bestaat. Zoals de ene keer wordt aangetoond dat ontslag uiterst bevordelijk is voor werkgelegenheid, zo wordt nu aangetoond dat het profiteren van Apartheid "eigenlijk" het ondergraven van de Apartheid is; op de lange duur natuurlijk, dat wel.

De redenering is simpelweg dat de groei van de economie onvermijdelijk is met de starheid van het Apartheidssysteem: bijvoorbeeld is scholing nodig, een hore levensstandaard en andere paradijselijke zaken. Iets dat niet te rijmen zijn met apartheid door te investeren bevorderen wij de economie oei en daarmee de ondergang van de Apartheid. Op de lange duur. De vraag is nogmaals: wiefs lange duur? AABN meent dat het huichelachtig is enerzijds te profiteren van het meest brute uitbuitingssysteem ter wereld, de apartheid en anderzijds een vaag toekomstbeeld als snoepje van de week voor te houden om de eigen medeplichtigheid goed te praten. Het is een duidelijke zaak dat investeren in Apartheid, zoals Philips doet, alleen toegestaan wordt als het winst oplevert, voor Philips en de Zuidafrikaanse overheid. De Zuidafrikaanse economie is wezenlijk afhankelijk van buitenlandse investeringen en handel. Is de Zuidafrikaanse staat daardoor gedwongen de Apartheid te verzachten? Anders dan te speculeren op een vage toekomst om een smerig heden en verleden schoon te wassen, is de AABN van mening dat een argument zich in de praktijk moet bewijzen. De praktijk echter ziet er minder fraai uit dan de Philips-ideologie ons wil doen geloven. Rapporten van de Verenigde Naties hebben goed gedokumenteerd aangetoond dat in samenhang met een forse economische groei in Zuid-Afrika de apartheid nooit is verzacht, maar steeds verscherpt. De werkelijkheid is net een ietsje minder mechanies dan de optimistische Philips-denkebeelden erover. Want tussen de schone effecten van de economische groei en het Philips toekomstbeeld zit iets waar gemakshalve over heen is gestapt: de Zuidafrikaanse staat, die er wat openhartiger als Philips voor uit durft te komen, dat haar macht staat en valt met het bestaan van de Apartheid. Hoe denkt Philips daarover?

EKONOMIE EN POLITIEK

Het vervelende van Philips is dat deze onderneming niet over politiek wil spreken en daaruit afleidt dat wat zij doet politiek niet van belang is. Als Philips daarmee bedoelt dat zij geen zitting heeft in de Zuidafrikaanse regering dan klopt dat wel. Als Philips bedoelt dat haar ondersteuning van het apartheidsbeld, door versterking van de economische basis ervan, geen politieke gevolgen heeft, dan houdt ze zichzelf voor de gek.

Philips verklaart bescheiden de wereld tot werkterrein te hebben en daarbij de wetten te respekteren van de landen waar zij opereert. Nu lijkt het ons dat respekteren van wetten inhoudt dat men zonzodig actief die wetten uitvoert, ook Apartheidswetten. Maar hoe kan Philips de Apartheid ondermijnen door de maatregelen uit te voeren die dezelfde Apartheid in stand houden en versterken? Hoe bestrijdt Philips een politiek door die politiek in praktijk te brengen en dan nog te ontkennen iets met politiek van doen te hebben?

Philips heeft tot dusver nooit haar licht over deze kwesties laten schijnen. Blijkbaar is een gunstig werkterrein van meer belang dan aandacht voor de levensvoorwaarden van de bevolking van het gebied waar men zich vestigt. Blijkbaar is Apartheid voor Philips niet anders dan een bedrijfseconomische rekensom. Is het saldo positief, dan steunt men de Apartheid actief. En in haar gretigheid het saldo nog groter te maken, werkt Philips uiterst doeltreffend mee aan de politiek van de Zuidafrikaanse overheid in een steeds verdergaande onderdrukking van de gekleurde bevolking.

Televisies, Elektronika en Wapentuig

Tot voor kort was de beschaving in Zuid-Afrika nog niet zo ver doorgedrongen dat reeds de zegeningen van de televisie verspreid konden worden.

Maar dat staat nu wel te gebeuren. En aan een bevolking van ongeveer vier miljoen blanken, die een aanzienlijk gemiddeld inkomen bezitten, zijn in eerste instantie heel wat televisies te slijten. Voor een onderneming als Philips is dit uiteraard een aantrekkelijke zaak. Zelfs zo aantrekkelijk dat Philips een samenwerkingsverband aangaat met een Zuidafrikaanse regeringscorporatie voor de fabricage van televisietoestellen. Men vraagt zich af waarom Philips een dergelijke samenwerking aangaat, als zij zo'n afkeer van de Apartheidspolitik wil suggereren. Met andere woorden: na te gaan is welke belangen van Philips en de Zuidafrikaanse overheid gediend zijn met deze overeenkomst.

Voor Philips ligt dit vermoedelijk tamelijk eenduidig. De markt voor televisies is nu uitstekend, maar raakt binnen afzienbare tijd verzadigd. Daarnaast is de vraag naar aanleiding van vervanging van oude toestellen door nieuwe kleiner dan wenselijk is. Een omschakeling in de productie, d.w.z. een heroriëntering op andere activiteiten, is dan een redmiddel. Deze heroriëntering biedt zich ook aan en hier valt het belang van Philips nogmaals samen met het belang van de Zuidafrikaanse overheid. De reden dat de Zuidafrikaanse overheid participeert in de bouw van tele-

visies is namelijk niet dat men denkt dat Philips geen televisies kan maken, maar de koppeling van de fabricage van televisies aan de fabricage van elektronika voor wapentuig. Misschien redeneert Philips wel dat al het geld dat in wapentuig wordt gestoken verspilling is en dat op die wijze de Apartheid toch wordt ondergraven.

Philips zelf in ieder geval heeft nooit enige opheldering gegeven. Niet over het soort produkten dat zij gaat vervaardigen en evenmin over de plaats waar zij dit zal doen. Niettemin steunt ook wat dit laatste betreft, Philips de Apartheidspolitik.

GRENSNIJVERHEID EN THUISLANDEN

Apartheid bestaat al tientallen jaren in Zuid-Afrika. Telkens en telkens opnieuw is het net van terreur en onderdrukking uitgebreid, verstevigd en verrijnd. Overheersende tendens is meer en meer de erkenning dat men zwarte arbeidskracht nodig heeft, maar tegelijkertijd de geografische scheiding tussen zwart en blank zo ver als mogelijk door wil voeren. De zogenaamde thuislanden of Bantustans zijn hier een uitdrukking van. Deze enclaves van slechte grond, zijn een reservoir van enerzijds overtolligen (zieken, bejaarden, vrouwen en kinderen) en anderzijds bruikbare arbeidskrachten die kunnen worden aangewend als dat zo uitkomt. De lage levensstandaard in de thuislanden is daarbij voldoende garantie voor "werkwilligheid."

De Zuidafrikaanse regering stelt op dit moment alles in het werk de industrie weg te lokken uit rijke blanke en stedelijke gebieden en nieuwe industrieën ertoe over te halen dicht bij de thuislanden te gaan opereren. Nog net in blank gebied, maar op het nippertje. Op deze wijze weet de regering zich in staat een nog completer en omvattender controle-apparaat op te bouwen. Daartoe is zij bereid de ondernemers wat faciliteiten te verlenen.

Philips heeft dit in dank aanvaard: zij deelt in de buit van de televisie-exploitatie en zij is bereid als tegenprestatie zowel met staatsorganen samen te werken, aan wie een zekere interesse in elektronika niet ontzegt kan worden, als zich te vestigen in een grensnijverheidsgebied, in dit geval Rosslyn. Overigens zullen ook deze "tegenprestaties" Philips geen windeieren leggen. Zo is bekend dat de wettelijk gegarandeerde uitbuitingsmogelijkheden in de grensnijverheidsgebieden juist weer iets gunstiger en willekeuriger zijn dan in de stedelijke gebieden. En gezien de Philips-praktijk tot dusver lijkt het wat veel gevraagd hier te rekenen op enige toegevendheid bij Philips. Bovendien, toegevendheid is ongetwijfeld verboden in Zuid-Afrika en Philips heeft immers respect voor de heersende orde, die haar gastvrijheid verleent.

PHILIPS EN DE AABN

De Anti-Apartheids Beweging stelt zich niet op het standpunt van de kontinuïteit van de winst. Daarom voelt zij zich niet geroepen dit standpunt te verzoenen met een paternalistische menslievendheid over de tragiek van de Apartheid.

Als solidariteitsbeweging wil de AABN een ander soort kontinuïteit ondersteunen, en wel de kontinuïteit van de strijd van de bevrijdingsbewegingen tegen elke vorm van Apartheid. Waar Philips meent de zwarte Afrikaan te moeten voorhouden "dat op de lange duur" alles goed zal zijn in de beste der werelden, ondersteunt de AABN de strijd van de bevrijdingsbewegingen en leidt haar eigen taken daaruit af. Een van die taken is het openbaar maken en bestrijden van de medeplichtigheid aan en versterking van het apartheidssysteem door het Nederlandse bedrijfsleven. Philips is niet het hele Nederlandse bedrijfsleven, maar op dit moment een gevaarlijk exponent van een gevaarlijke politiek. Vandaar een Philips-actie, gericht tegen wat voor investeringen dan ook in Zuid-Afrika omdat ze onvermijdelijk de onderdrukking steunen.

Het is de gewoonte in Nederland onder "bedrijfsleven" ook de vakbeweging te verstaan. Daarvan wil de AABN niet afwijken. De AABN zal voortdurend pogen de vakbeweging te voorzien van informatie over Apartheid en de Nederlandse betrokkenheid daarbij, in de verwachting van solidariteit tegen onderdrukking en voor bevrijding.

STEUN DE ANTI-APARTHEIDS BEWEGING NEDERLAND
HERENGRACHT 88,
POSTBUS 10500,
AMSTERDAM.
TEL.: 020 - 24 51 70,
POSTGIRO: 58 09 00.

ABONNEER U OP HET ANTI-APARTHEIDS NIEUWS, VOOR MINIMAAL VIJF GULDEN PER JAAR, VERSCHIJNT ZES MAAL PER JAAR.